

MOTION

Avgiftsfria handlingar för det politiska uppdraget

1 Bakgrund

Karlstads kommun har nyligen infört en ny taxa för kopior av allmänna handlingar. Taxan gäller både pappershandlingar och digitala handlingar.

I den taxa kommunfullmäktige beslutade om fanns inga undantag för att särskilda grupper skulle undantas från avgiften.

I kommunens senare anvisning anges däremot att det är avgiftsfritt för en förtroendevald att begära handlingar inom sin nämnd. Motiveringen är att förtroendevalda i en nämnd ingår i myndigheten och att det därför inte är ett utlämnande enligt tryckfrihetsförordningen.

Med den nuvarande utformningen knyts avgiftsfriheten alltså till nämnduppdraget, inte till det politiska uppdraget som sådant.

Karlstadpartiet menar att det är fel utgångspunkt.

Fullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. En ledamot i fullmäktige hanterar frågor som rör hela kommunens verksamhet, inte bara en enskild nämnd. Det politiska uppdraget kan därför inte tolkas så snävt att det bara avser ärenden på dagordningen i den nämnd där en förtroendevald eventuellt har uppdrag.

En förtroendevald kan behöva handlingar för att granska en nämnd, förbereda en motion, ställa en interpellation, följa upp ett tidigare beslut, kontrollera hur kommunen tillämpar en policy, jämföra verksamheter eller bara bilda sig en egen uppfattning i en fråga som kan bli politiskt aktuell.

Det är inte rimligt att kommunen i efterhand ska avgöra om en förtroendevald ”verkligen” behövde en viss handling för sitt uppdrag. En sådan ordning skulle kunna bli ett sätt att kontrollera oppositionens arbetsmetoder.

Frågan handlar inte om att skapa särskilda privilegier. Den handlar om rimliga och likvärdiga arbetsvillkor för det demokratiska uppdraget.

Detta är särskilt viktigt för partier som endast är representerade i kommunfullmäktige och saknar nämndrepresentation. Om avgiftsfrihet bara gäller inom den egna nämnden får partier med nämndplatser bättre praktiska informationsvägar än partier utan nämndplatser. Det är inte en stabil ordning för demokratisk insyn.

När den nya avgiften presenterades uppgav kommunstyrelsens ordförande i media att Karlstad bland annat hade omvärldsspanat på Stockholms stad, Linköping och Arvika. Det är bra att kommunen jämför sig med andra kommuner. Men när man tittar närmare på just dessa kommuner framträder en viktig skillnad.

I Stockholms stad anges att avgift inte ska tas ut för kopior som förtroendevalda begär i sina uppdrag. Undantaget gäller alltså förtroendevalda i uppdraget, inte bara nämndledamöter inom den egna nämnden.

I Linköping anges att avgift inte ska tas ut när bland annat massmedia, kommunala bolag, nämnder, förvaltningar och förtroendevalda inom kommunen begär handlingar när det krävs för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

I Arvika anges att taxa inte ska tas ut när handlingar efterfrågas av bland annat förtroendevald, forskare eller elev, under förutsättning att handlingen ska användas inom kommunförvaltningen, koncernen eller skolverksamheten. Där anges också att media inte betalar taxa för utlämnade handlingar.

Samma bild framträder när man tittar på den bredare krets kommuner som nämns i kommunens eget beslutsunderlag: Örebro, Växjö, Jönköping, Gävle, Luleå, Sundsvall och Kalmar. I flertalet av dessa kommuner undantas förtroendevalda bredare än i Karlstad. Undantaget gäller handlingar som behövs för uppdraget, inte bara handlingar inom den egna nämnden.

Med den nuvarande utformningen sticker Karlstad därmed ut. Inte för att kommunen tar ut avgift för handlingar, utan för att avgiftsfriheten för förtroendevalda har getts en så snäv utformning.

Det normala förefaller också vara att undantag för särskilda grupper framgår direkt av den politiskt beslutade taxan eller motsvarande styrdokument. Det är rimligt. Fullmäktige bör få ta ställning till hela modellen: vilka avgifter som ska tas ut, vilka som ska undantas och på vilka grunder.

Karlstadpartiet menar att Karlstad, i likhet med flertalet av de angivna referenskommunerna, bör ha en ordning där förtroendevalda inte avgiftsbeläggs för handlingar som behövs för det politiska uppdraget.

Avgiftsfriheten ska gälla handlingar som begärs för det politiska uppdraget. Den ska inte omfatta handlingar som begärs för rent privata, kommersiella eller uppenbart ovidkommande syften. Men utgångspunkten måste vara att förtroendevalda själva har ett brett mandat att avgöra vilka handlingar de behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag.

2 Förslag

Med hänvisning till ovanstående föreslår Karlstadpartiet att kommunfullmäktige beslutar:

- **att** kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med ett förslag till reviderad taxa för kopior av allmänna handlingar,
- **att** den reviderade taxan ska säkerställa att förtroendevalda i Karlstads kommun inte avgiftsbeläggs för handlingar som behövs för att fullgöra det politiska uppdraget, och att detta inte ska begränsas till ärenden i den egna nämnden,
- **att** samtliga undantag från avgift ska framgå direkt av den taxa eller motsvarande styrdokument som beslutas politiskt.

För Karlstadpartiet Livskvalitet

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Sörensen', written in a cursive style.

Peter Sörensen